

Nr 551.

Av herr **Utbult m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 178, med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om restitution i vissa fall av tilläggs-skatt å bensin, som användes vid jordbrukets drift.*

Av det vid propositionen nr 178/1950 fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden framgår bland annat, att chefen för finansdepartementet utan att nu taga ställning till frågan om det berättigade i kravet på restitution av bensinskatt vid jordbrukets drift eller inom fiskerinäringen kommit till den uppfattningen, att den av 1948 års riksdag begärda och den 30 november 1949 framlagda utredningen med förslag till restitution i vissa fall av bensinskatt i vart fall icke kan utan en tidskrävande överarbetning läggas till grund för lagstiftning i ämnet, samt att departementschefen icke heller kan förorda, att något förslag i anslutning till den nämnda utredningens förslag den 1 mars 1949 om restitution av tilläggsskatt för bensin, som under den gångna tiden använts för yrkesmässigt bedrivet fiske, framläggas för riksdagen.

Däremot begäres i proposition riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att — i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som tillämpats vid restitution av tilläggsskatten å bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under år 1949 — förordna om restitution av tilläggsskatt å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer under tiden den 1 juli 1950—den 30 juni 1951.

Ur fiskerinäringens synpunkt måste det nu framlagda förslaget uppfattas såsom ett frångående av sedan länge givna utfästelser från statsmakternas sida. Det är inte nog med att det av riksdagen begärda och under medverkan av parlamentariska krafter utarbetade sakkunnigförslaget till definitiva restitutionsbestämmelser ställes på framtiden — en framtid som torde bli mycket avlägsen i betraktande av departementschefens yttrande om tidskrävande överarbetning — utan fiskerinäringen skall såsom fallet var vid 1949 års riksdag ställas i undantagsställning och allt fortfarande förvägras återbekommande av extraskatten å bensin.

Detta ställningstagande strider uppenbart mot det av riksdagen år 1947 (statsverkspropositionen IX HT, p. 173, s. 270, jordbruksutskottets utl. nr 1, p. 173, s. 101, riksdagens skr. nr 9) godkända uttalandet av föredragande statsrådet, att bensinskattemedel, som härröra från i yrkesmässigt fiske förbrukad bensin, helt böra komma fiskerinäringen till godo.

Även torde få erinras om de uttalanden, som gjordes i andra kammaren vid ärendets behandling under 1949 års riksdag (AK prot. 1949, nr 19, s. 32—38) bland annat om den försäkran bevillningsutskottets ordförande avgav (s. 36), att den dag de sakkunniga framlagt sitt förslag — det finge bli efter den kollektiva linjen eller efter den individuella linjen, vilken av dessa linjer som än kunde visas vara framkomlig — vore han för sin del beredd att ge den restitution åt fisket i detta avseende, som ju sedan mycket lång tid tillbaka varit utlovad. Slutligen måste bringas i erinran dels fiskeristyrelsens uttalande, återgivet i 1950 års statsverksproposition, IX HT s. 235, att det måste anses rättvist och billigt, att fiskerinäringen och dess utövare skulle erhålla kompensation för hela det belopp som de erlagt i bensinskatt, dels chefens för jordbruksdepartementet uttalande å samma ställe, att han utginge från att frågan om den form, i vilken fiskarena borde få gottgörelse för erlagd bensinskatt, skulle prövas i samband med de sakkunnigas förslag av den 30 november 1949, varför vid beräkningen av anslaget till gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt hänsyn endast borde tagas till den ordinarie bensinskatten, vilket sistnämnda uttalande godkänts av riksdagen (jordbruksutskottets utlåtande nr 9/1950, p. 134, s. 91, riksdagens skrivelse nr 9).

Då Kungl. Maj:t, som av det förut anförda framgår, icke ansett sig kunna framlägga utlovade förslag i ämnet, torde det ankomma på riksdagen att själv föranstalta om att det föreliggande trängande rättvisekravet tillgodoses. Detta kan enklast ske på det sättet, att riksdagen för sin del, redan i år, beslutar, att de sakkunnigas förslag i vad det avser restitution av tilläggsskatt å bensin, som förbrukats vid det yrkesmässiga fisket, skall lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1950 samt att de sakkunnigas förslag i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 mars 1949 om restitution av tilläggsskatt för bensin (se bilaga 1), som under den gångna tiden använts för yrkesmässigt bedrivet fiske, antages av riksdagen, därvid det i båda fallen torde få ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderliga författningsbestämmelser.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 178, med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om restitution i vissa fall av tilläggsskatt å bensin, som användes vid jordbrukets drift, besluta,

att de förslag, som framlagts av de med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1948 tillkallade sakkunniga med skrivelse den 30 november 1949 i avseende å restitution av tilläggsskatt å bensin, som förbrukas vid det yrkesmässiga fisket, skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1950,

samt att samma sakkunnigas förslag till Kungl. Maj:ts den 1 mars 1949 om restitution av tilläggsskatt för bensen, som under den gångna tiden använts för yrkesmässigt bedrivet fiske, antages av riksdagen, därvid det i båda fallen torde få ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderliga författningsbestämmelser.

Stockholm den 13 april 1950.

<i>Hans Levin.</i>	<i>Gösta Skoglund.</i>	<i>Birger Utbult.</i>
<i>Ragnar Persson.</i>	<i>Carl E. Johansson.</i>	<i>Ernst V. Staxäng.</i>
<i>Waldemar Svensson.</i>	<i>Sigvard Ohlsson.</i>	<i>Jerker Svensson.</i>
<i>Per A. Johnsson</i> i Kastanjegården.	<i>Thure Andersson,</i> i Ronneby.	<i>Johan Ahlsten.</i>
<i>Eric Karlsson,</i> Olofström.	<i>Bror Persson.</i>	<i>Olaus Nyberg.</i>
		<i>Hj. Åhman.</i>

Till Konungen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 12 november 1948 har chefen för finansdepartementet tillkallat fem sakkunniga med uppdrag att utreda frågan om rätt till restitution av skatt för bensen, som användes vid jordbrukets drift eller för yrkesmässigt bedrivet fiske m. m. De sakkunnigas slutgiltiga förslag torde icke komma under bedömande förrän under 1950 års riksdag. Med hänsyn härtill och då det icke kan tagas för visst att de sakkunnigas slutgiltiga förslag blir sådant, att det kan lämpa sig för retroaktiv tillämpning, hava de sakkunniga tagit under övervägande frågan om icke i avvaktan på utredningsresultatet vissa provisoriska åtgärder i fråga om bensen, använd för yrkesmässigt fiske, böra vidtagas och få i anledning härav anföra följande.

Beskattningen av bensen regleras genom förordningen den 3 maj 1929 (omtryckt SFS 368/1948). Skatten å bensen har sedan den 1 januari 1946 utgjort 18 öre per liter. Enligt förordning den 5 mars 1948 (nr 81) om tilläggsskatt å bensen utgår en tilläggsskatt å bensen med 27 öre per liter från och med den 1 april 1948. De i 1929 års förordning meddelade bestämmelserna rörande bensinskatten skola tillämpas jämväl ifråga om tilläggsskatten.

Enligt 5 § 1929 års förordning må restitution av skatt åtnjutas bland annat för bensen, som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske. I 6 § föreskrives att restitution må åtnjutas allenast i den omfattning och på de villkor, Konungen bestämmer, samt att, där beträffande förbrukningen av bensen inom viss näringsgren ur kontrollsynpunkt eller eljest på grund av särskilda omständigheter hinder möter mot restitution, Konungen äger föreskriva att i stället återbäring skall ske sålunda, att visst med hänsyn till beräknad förbrukning bestämt belopp skall användas för näringsgrenens främjande. Enligt 9 § kungörelse

den 26 juni 1948 med tillämpningsföreskrifter till 1929 års förordning skall beträffande återbäring av skatt å bensin, som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske, gälla vad Kungl. Maj:t och riksdagen därom för varje budgetår besluta.

För innevarande budgetår har gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt bestämts till 360 000 kronor, vilket belopp beräknats efter en myckenhet av 2 000 000 liter och en skattesats av 18 öre. I samband med förslaget om denna gottgörelse uttalade föredragande departementschefen (prop. 1 Bil. 11 s. 164/1948) att han, innan slutligt avgörande träffats rörande dispositionen av de medel, som komme att tillföras statsverket av den då föreslagna tilläggsskatten, icke vore beredd att taga ställning till frågan huruvida skattehöjningen borde tagas i beaktande vid bestämmande av storleken av de medel, som skulle restitueras till fiskerinäringen. Departementschefen framhöll att, därest så ansågs böra bliva fallet, hänsyn kunde tagas till den genom skattehöjningen förorsakade ökningen av de av fiskare under budgetåret inbetalade bensinskattemedlen vid prövningen av restitutionsanslaget för budgetåret 1949/50.

I årets statsverksproposition (Bil. 11 s. 184) har föreslagits att gottgörelsen skulle upptagas till oförändrat belopp av 360 000 kronor, beräknat efter samma grunder som för innevarande budgetår. Föredragande departementschefen erinrade om att de sakkunniga enligt givna direktiv hade ett särskilt pröva, huruvida en restitution borde avse allenast tilläggsskatten eller huruvida restitutionen borde avse även den ordinarie bensinskatten, samt påpekade att de sakkunnigas utredning icke syntes kunna slutföras inom sådan tid, att därå grundade förslag kunde underställas 1949 års riksdag, varför vid beräkningen av anslaget hänsyn torde böra tagas endast till den ordinarie bensinskatten. Departementschefen förklarade vidare, att han utginge ifrån att utredningen komme att framlägga förslag rörande den form i vilken fiskarena böra beredas gottgörelse för den tilläggsskatt, de kunna komma att erlagga under budgetåret 1949/50.

Av vad sålunda anförts framgår att fiskerinäringen icke åtnjutit gottgörelse för den tilläggsskatt, som dess utövare erlagt för tiden efter den 1 april 1948. De sakkunniga erinra om att på förslag av bevillningsutskottet (bet. 23/1948) tilläggsskatten å sådan bensin, som förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktörer under tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949, restitueras till förbrukarna. I fråga om ett provisorium i avvaktan på utredningens resultat, såvitt gäller fiskerinäringen, anförde utskottet, att med hänsyn till att viss generell restitution redan beviljades fiskets utövare och då omfattningen av denna generella restitution bestämdes med utgångspunkt från storleken av de utav fiskets utövare faktiskt *erlagda skattebeloppen* något provisorium icke torde vara erforderligt. Härav synes framgå att utskottet räknat med att den kollektiva restitutionen till fiskerinäringen skulle omfatta även tilläggsskatten.

Ändamålet med automobilskatterna, vartill räknas bensinskatten, har varit att på motorfordontrafiken lägga den merkostnad, som denna trafik orsakar vägväsendet (se ex. prop. 352/1945 s. 12). Reglerna om restitution av skatt för bensin, som använts för annat än transporter på väg, hava motiverats med hänvisning till detta för automobilbeskattningen angivna

ändamål. Samma betraktelsesätt har kommit till synes vid beviljandet av det sedan budgetåret 1935/36 utgående anslaget till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, med vilket anslag avsetts att såsom en kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjäna den mindre sjöfartens intresse. Som en följd av nämnda uppfattning om ändamålet med automobilbeskattningen upptagas därav härrörande medel särskilt i budgeten och användas — efter avdrag för anslagen till fiskerinäringen och sjöfarten — till väghållning och närstående behov. I årets statsverksproposition har dock ordinarie automobilskattemedel delvis tillförts budgetutjämningsfonden.

Vad gäller tilläggsskatten är syftet med denna annat än vad som ovan angivits vara det för den ordinarie automobilbeskattningen åberopade syftet. Tilläggsskatten utgör ett led i strävandena att åstadkomma ett budgetöverskott, som håller köpkraften nere. Den har också till syfte att åstadkomma en minskning av förbrukningen av drivmedel och därigenom en besparing av utländsk valuta. De medel, som inflyta genom tilläggsskatten, äro avsedda att tagas i anspråk för statens utgifter på kapitalbudgeten. Bevillningsutskottet (bet. 8/1948 s. 38) har emellertid — liksom konsumtionsskatteberedningen och föredragande departementschefen — framhållit att medlen böra framdeles komma vägväsendet tillgodo.

Sedan statsverket övertagit den allmänna väghållningen och svarar för densamma på samma sätt, som för andra allmänna behov, kan det ifrågasättas, huruvida det resonemang varmed automobilbeskattningen motiverats och vilket som ovan framhållits medför, att automobilskattemedlens netto tillgodoföres vägväsendet, längre har giltighet, och om icke automobilskatten i själva verket är att anse som vilken annan allmän skatt som helst, vars bestånd, storlek m. m. är att bedöma ur rent statsfinansiella och skattepolitiska synpunkter.

De sakkunniga äro icke beredda att för närvarande taga ställning till detta spörsmål. De sakkunniga anse emellertid att ett ställningstagande icke heller är nödvändigt för att avgöra om ett provisorium bör införas, enär 1929 års förordning, som enligt vad förut framhållits jämväl gäller ifråga om tilläggsskatten, föreskriver att restitution till fisket i princip skall ske. Vad som skulle tala emot en restitution är det särskilda ändamålet med tilläggsskatten. Det kan emellertid icke anses att en restitution till fiskare skulle motarbeta de mål, man velat vinna med tilläggsskatten, nämligen överbalansering av budgeten och minskning av bensinimporten, enär det rör sig om små belopp och ringa myckenhet bensin i förhållande till det stora hela. Det principiella avgörandet i denna del bör icke vara annorlunda beträffande fiskerinäringen än beträffande andra restitutionsberättigade enligt 1929 års förordning samt jordbruksnäringen.

De sakkunniga övergå härefter till att behandla hur en restitution lämpligen skall anordnas.

I frågan om restitution bör ske kollektivt — såsom nu gäller för den ordinarie bensinskatten — eller om den enskilde förbrukaren skall erhålla återbäring direkt, vilja de sakkunniga anföra följande. Den kollektiva återbäringen av den ordinarie bensinskatten har visat sig vara av stort värde för fiskerinäringen i dess helhet. I många fall kommer den emellertid icke den enskilde bensinförbrukaren direkt till godo. Detta är av särskild betydelse vid den storlek bensinskatten nu har. Bensinskatten utgör nämligen

en stor belastning för den enskilde förbrukaren, i synnerhet som bensin mestadels användes vid mindre omfattande fiske, som i sig självt icke är så lukrativt. I olika sammanhang hava fiskets organisationer uttalat, att tilläggsskatten bör restitueras individuellt. Bevillningsutskottet (bet. 8/1949 s. 33) har vid behandlingen av skärpningen av bl. a. bensinskatten understrukit, att de därigenom föranledda ökade kostnaderna borde slå igenom i konsumentpriserna. Något sådant torde icke bli möjligt för den kategori näringsidkare, varom nu är fråga, enär den vid bensindrifft fångade kvantiteten uppenbarligen är för liten för att påverka prisbildningen. Nämda synpunkter tala för en anordning, som medger restitution åt den enskilde förbrukaren. Därtill kommer att det kollektiva anslaget, därest det även omfattade tilläggsskatten, skulle uppgå till ett så stort belopp — omkring 900 000 kronor — att risk föreligger, att anslaget inom de olika länen komme att för åtgångens skull användas till mindre viktiga eller rent av överflödiga åtgärder. För övrigt skulle de restriktioner, som gälla ifråga om byggnads- och annan verksamhet, i stor utsträckning hindra medlens användande för närvarande. De sakkunniga hava på grund av de sålunda anförda skälen funnit, att en individuell restitution av tilläggsskatten bör komma till stånd.

Vad beträffar det sätt på vilket en sådan restitution skulle anordnas hava de sakkunniga övervägt att — liksom i princip gäller restitution till jordbrukare — anknyta densamma till bensinransoneringen. Tilldelningen av bensin till båttrafik handhaves av länsstyrelserna. Under tiden maj—december 1948 har enligt uppgifter från trafikkommissionen utdelats 2 832 645 liter bensin för yrkesmässigt fiske. Vid bestämmandet av det kollektiva restitutionsbeloppet har — såsom förut nämnts — den årliga bensinförbrukningen för yrkesmässigt fiske ansetts vara 2 000 000 liter. Sistnämnda myckenhet bygger på uppgifter om bensinförbrukning, som insamlats i samband med den årliga fiskeristatistiken. Även om ransoneringstilldelningen under tiden januari—april kan antagas bli förhållandevis mindre än tilldelningen under maj—december, kommer en icke oväsentlig skillnad mellan den i samband med ransoneringen skedda tilldelningen för ett år och den beräknade årskonsumtionen för yrkesmässigt fiske att föreligga. En anledning härtill kan vara att den omständigheten att fiskebåtar användas även till annat än yrkesmässigt fiske, t. ex. transportverksamhet eller nöjeskörning, kommit att inverka på tilldelningen. Skillnaden kan också bero antingen på att de i samband med fiskeristatistiken insamlade uppgifterna äro missvisande eller att länsstyrelserna liberalt bedömt fiskarens behov. Den bristande överensstämmelsen mellan förbrukningssiffrorna medför emellertid, att bensinransoneringen icke kan läggas till grund för en restitution på annat sätt än att tilldelad ranson betecknar den högsta myckenhet, för vilken restitution kan erhållas.

För restitutionen skulle därför erfordras ett prövningsförfarande för fastställande av varje restitutionssökandes förbrukning. Ett sådant prövningsförfarande kan tänkas anordnas på sådant sätt att restitutionsansökan — innehållande uppgift om den för yrkesmässigt fiske förbrukade kvantiteten bensin, styrkt med leveranssedlar eller intyg om verkställda inköp, ävensom upplysning om andra förhållanden, som kunna tjäna till ledning för bedömande av bensinåtgången för yrkesmässigt fiske — ingives till den länsstyrelse, som handhaft bensintilldelningen för vederbörande, varefter det ankommer på länsstyrelsen att pröva och besluta om ansökningen. Genom

att höra länets fiskeritjänstemän, de inom länet utsedda uppsamlarna av statistiska uppgifter för fiske samt andra om fiskerinäringen i orten kunniga personer över ansökningarna, skulle länsstyrelserna erhålla en viss kontroll över riktigheten av i ansökningen lämnade uppgifter. Möjligheterna till kontroll kunna emellertid icke sägas vara helt nöjaktiga. Det är uppenbarligen omöjligt att exakt kontrollera, att den uppgivna bensinförbrukningen är riktig. Det torde även för en samvetsgrann fiskare vara svårt att avgöra, i vilken utsträckning han använt bensin för utövande av yrkesmässigt fiske och ej för annat ändamål.

Då sålunda föga skulle vinnas med ett individuellt prövningsförfarande, som skulle bli omständligt och för sökandena och länsstyrelserna tyngande, anse de sakkunniga att övervägande skäl tala för att restitutionen anordnas på ett mera schematiskt sätt.

En möjlighet vore att överlämna till vederbörande fiskeriorganisation inom ett län ett belopp, motsvarande skatten eller del därav å sammanlagda ransoneringstilldelningen för fiskebåtar inom länet, samt låta organisationen fördela beloppet till de bensinförbrukande fiskarena inom länet. Mot en sådan metod kan invändas bl. a. att icke alla fiskare äro medlemmar i fackorganisationerna samt att garantier saknas för att det till organisationerna lämnade beloppen bli rättvist fördelade.

De sakkunniga föreslå därför att yrkesmässiga fiskare berättigas att erhålla restitution med en del av skatten på den myckenhet bensin, som han uppgiver sig hava förbrukat för yrkesmässigt fiske, dock i intet fall på större myckenhet än som motsvarar ransoneringstilldelningen. Genom att endast en del av skatten restitueras erhålles en godtagbar garanti för att återbetalning icke erhålles av skatt för bensin, som använts för annat än för motorbåtsdrift i samband med yrkesmässigt fiske (jämför liknande anordning föreslagen i statskontorets yttrande till 1937 års automobilskatteutrednings betänkande i prop. 234/1938 s. 60). En lämplig avvägning torde ernås genom att endast 22 öre per liter återbetalas. Mot en sådan anordning kan icke rimligen invändas att fiskare komma i sämre läga än jordbrukare. Jordbrukare erhålla restitution av tilläggsskatten endast för bensin, som användes för drift av bensindriven traktor, och jordbrukare av bensin till mindre myckenhet än 100 liter i kvartalet i genomsnitt erhålla icke restitution under perioden april 1948—mars 1949. Dessutom erhålla icke jordbrukare någon direkt restitution av den ordinarie skatten, medan denna för fiskarena restitueras kollektivt.

På grund av att restitutionsförfarandet anknyter till bensinransoneringen bör restitution medgivas endast för bensin, som inköpts efter den 30 april 1948, då bensinransoneringen började, och till en början omfatta tiden 1/5 1948—30/4 1949. För tiden därefter avse de sakkunniga att framlägga förslag i samband med sitt slutliga betänkande.

Den, som vill komma i åtnjutande av restitution, skall ingiva ansökan härom till den länsstyrelse, som handhaft ransoneringen beträffande vederbörande, varefter det ankommer på länsstyrelsen att beräkna det belopp, som skall restitueras. Ifråga om ansökningarnas innehåll skall däri uppgivas den mängd bensin, som förbrukats vid framdrivandet av motorbåt för yrkesmässigt fiske.

För utbetalandet av restitutionsbeloppen torde medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande av riksdagen. Storleken av det belopp, som erfordras, kan icke med säkerhet beräknas. Den under perioden maj 1948—april 1949

i samband med ransoneringen utdelade myckenheten bensin kan beräknas till 3 500 000 liter. Det för restitutionen erforderliga beloppet kan under sådana förhållanden uppskattas till 770 000 kronor ($0,22 \times 3,5$ milj.) Det torde böra ankomma på länsstyrelserna att, efter hand som medel för restitution erfordras, till Kungl. Maj:t inkomma med hemställan om utanordnande av erforderliga belopp.

Närmare föreskrifter om restitution såsom utfärdande av formulär och dylikt torde det ankomma på trafikkommissionen att meddela.

På grund av vad sålunda anförts få de sakkunniga föreslå, att åtgärder vidtagas för genomförandet av en restitution av tilläggsskatt å sådan bensin som använts vid framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fiske under tiden den 1 maj 1948—den 30 april 1949 i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan anförts.

I handläggningen av detta ärende hava de sakkunnigas ordförande och övriga ledamöter deltagit. Stockholm den 1 mars 1949.

Underdånigst

ROBERT MAGNUSSON.
Ordförande.

/ *Kjell Rosenberg.*